LIETUVOS PRIVAČIŲ
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
ĮSTAIGŲ ASOCIACIJA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai 2025-02-25 Nr. 2025/4

Originalas registruotu paštu siunčiamas nebus

DĖL RADIOLOGIJOS TECHNOLOGŲ TRŪKUMO

Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų asociacija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymą Nr. V-988, kuriuo patvirtintas 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ aprašas, siūlo papildyti profesinių kvalifikacijų sąrašą, įtraukiant „radiologijos technologo“ profesinę kvalifikaciją. Šį siūlymą grindžiame žemiau išdėstytais argumentais.

Šiuolaikinė ankstyva ir tiksli ligų diagnostika nėra įmanoma be modernių radiologinių tyrimų. Radiologiniai tyrimai yra svarbūs priimant tinkamus sprendimus tiek diagnozuojant sveikatos sutrikimus bei laiku nustatant ligas, tiek sekant gydytojų specialistų paskirto gydymo eigą ir efektyvumą, taip pat vertinant ligų išplitimo laipsnį ir greitį (pvz. onkologinių ligų atveju) bei kitus svarbius sveikatos priežiūros parametrus. Kokybiškos ir laiku suteiktos radiologinių tyrimų paslaugos tiesiogiai lemia gydymo efektyvumą, greitesnį paciento pasveikimą, darbingumo atstatymą.

Norint užtikrinti radiologinių tyrimų aukštą kokybę ir šių paslaugų prieinamumą Lietuvos gyventojams (ypač, gyvenantiems nutolusiuose šalies regionuose), yra būtinas šias paslaugas teikiančių medicinos darbuotojų, tame tarpe - radiologijos technologų - reikiamas skaičius. Tačiau Lietuvoje asmens sveikatos priežiūros įstaigos susiduria su ženkliu radiologijos technologų trūkumu. Remiantis Higienos instituto duomenimis[1], 2023m. pabaigoje Lietuvoje dirbo 1 055 radiologijos technologai, o tai sudaro vos 3,7 spec. 10 tūkst. gyventojų.

Radiologijos technologų didelis trūkumas, ypač šalies regionuose, išlieka viena iš pagrindinių priežasčių, ribojančių kokybiškų radiologinių tyrimų bei su jais susijusių kitų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą vietos gyventojams. Daugelyje šalies regionuose veikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų susiduria su situacija, kai dėl šių specialistų trūkumo tenka riboti radiologijos paslaugų teikimo apimtis arba net laikinai stabdyti kai jų teikimą, dėl ko brangiai kainuojanti radiologinė įranga, tokia kaip rentgeno, mamografijos, kompiuterinės tomografijos ar magnetinio rezonanso tomografijos, nėra efektyviai išnaudojama, dažnai naudojama ribotu pajėgumu ribotą darbo laiką. Tai lemia radiologijos paslaugų nepakankamo prieinamumo problemas, dėl ko susidaro eilės šioms paslaugoms, be to, nepakankamai efektyviai panaudojama gydymo įstaigose brangi radiologinė įranga.

Esant didelei radiologijos specialistų, tarpe jų – ir radiologijos technologų, paklausai bei ribotai jų pasiūlai darbo rinkoje, ženkliai auga jų darbo užmokestis, kas, savo ruožtu, didina radiologijos paslaugų teikimo savikainą ir sąlygoja poreikį didinti šių paslaugų bazines kainas.

Radiologijos specialistų stygiaus nulemti radiologijos paslaugų prieinamumo ribojimai verčia pacientus vykti į didžiuosius miestus, kur šias paslaugas jie gali gauti greičiau, tačiau ši aplinkybė sukuria ne tik papildomų nepatogumų, ypač vyresnio amžiaus žmonėms ar pacientams, turintiems ribotas judėjimo galimybes, bet ir lemia sveikatos priežiūros paslaugų netolygumus bei stiprina socialinę nelygybę. Žmonės, gyvenantys atokiau nuo didžiųjų miestų, turi mažiau galimybių laiku gauti būtinas radiologinės diagnostikos paslaugas, kas neigiamai veikia galimybę pacientams anksti nustatyti ligos diagnozę, laiku paskirti veiksmingą gydymą, greičiau pasiekti geriausiai įmanomus sveikatos rezultatus. Radiologijos technologų stoka regionuose prisideda prie pacientų eilių išaugimo ir pavėluotos ligų

[1] https://www.hi.lt/uploads/Statistikos_leidiniai_Sveikatos_statistika/la2023.pdf?utm_source=chatgpt.com

diagnostikos, o tai gali lemti sunkesnę ligų eigą ir sudėtingesnius, daugiau laiko, žmogiškųjų ir finansinių išteklių reikalaujančius gydymo procesus.

Įgyvendinant Sveikatos apsaugos reformą, pagal Sveikatos centrui priskiriamų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. Nr. V-589 „Dėl Sveikatos centrui priskiriamų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, radiologijos paslaugos, kaip antrinio lygio ambulatorinės specializuotos paslaugos, priskiriamos prie sveikatos priežiūros paslaugų, kurias privalo teikti Sveikatos centrai (16.7.1.p.). Ši tvarka nustato aiškius kriterijus, kaip ir kokiomis sąlygomis radiologijos paslaugos turi būti teikiamos priklausomai nuo savivaldybės gyventojų skaičiaus: savivaldybėse iki 10 tūkst. gyventojų – radiologijos paslaugos gali būti teikiamos per rašytinę bendradarbiavimo sutartį su besiribojančios savivaldybės sveikatos centru ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaiga (21.1.p.); savivaldybėse nuo 10 tūkst. iki 21 tūkst. gyventojų – sveikatos centrai privalo tiesiogiai teikti radiologijos paslaugas – rentgeno diagnostikos tyrimus ir vidaus organų ultragarsinius tyrimus (išskyrus galvos, širdies, kraujagyslių, raumenų ir sąnarių(26.2.1.p.); savivaldybėse su daugiau nei 21 tūkst. gyventojų – radiologijos paslaugos – rentgeno diagnostikos tyrimai ir vidaus organų ultragarsiniai tyrimai – privalo būti teikiamos pačiame sveikatos centre (26.2.1.p.). Šis teisinis reglamentavimas aiškiai pabrėžia būtinybę užtikrinti radiologijos paslaugų prieinamumą visose savivaldybėse, pritaikant radiologijos paslaugų teikimo modelį jose esančiam gyventojų skaičiui. Tačiau praktikoje įgyvendinti šiuos reikalavimus gydymo įstaigoms tampa sudėtinga dėl radiologijos technologų trūkumo, ypač – šalies regionuose. Šių specialistų trūkumas riboja galimybę pilnai išnaudoti Sveikatos centrams skirtą diagnostinę įrangą ir mažina radiologijos paslaugų prieinamumą pacientams.

Apibendrinant pažymime, kad radiologijos technologų trūkumas Lietuvoje neigiamai įtakoja ne tik radiologijos, bet ir su jomis susijusių kitų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą gyventojams bei jų kokybę. Dėl šios priežasties dalyje savivaldybių veikiančioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms tampa sudėtinga užtikrinti pacientams galimybę laiku gauti radiologinės diagnostikos ir su ja susijusias kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas; formuojasi eilės šioms paslaugoms, o joms atlikti supirkta brangi įranga nėra efektyviai panaudojama.

Siūlome šios problemos sprendimą – papildyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymą Nr. V-988, kuriuo patvirtintas 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ aprašas, „Radiologijos technologo“ profesine kvalifikacija. Taip būtų sudarytos palankesnės sąlygos radiologijos technologų rengimui, tai palengvintų sveikatos apsaugos reformos tikslų įgyvendinimą mažinant sveiktos priežiūros netolygumus šalies regionuose bei gerinant radiologijos ir su jomis susijusių asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę šalies gyventojams.

Manome, kad šis pasiūlymas yra aktualus ir vertas būti įgyvendintu. Prašytume informuoti apie priimtus sprendimus.

Pagarbiai

Dr. L. Paškevičius
Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų asociacijos prezidentas